

забезпечення взаємозв'язку розвитку суспільства, освіти й особистості; перехід до різноманітних програм і варіативних навчальних планів, що створюють передумови реального вибору конкретною особистістю індивідуальних освітніх напрямів підготовки відповідно до своїх запитів і можливостей (нахилів); підвищення рівня автономності вищих навчальних закладів щодо формування змісту підготовки фахівця.

Окреслюючи основні методологічні засади реформування змісту сучасної вищої педагогічної освіти, не можна не відзначити такі його аспекти, як: національний (збереження та розвиток національної української культури й культур інших етносів, відтворення народних традицій і звичаїв, художніх промислів і ремесел); демократичний (позбавлення впливу будь-яких політичних партій і класового підходу в доборі елементів змісту освіти); особистісний (усебічний розвиток, соціалізація дитини, індивідуальний підхід до неї); регіональний (урахування національної, економічної, соціокультурної своєрідності регіону, що є суттєвими елементами формування світогляду, повноцінного входження дитини в життя конкретного регіону).

Стає очевидним, що подальше реформування вищої освіти в найближчій та віддаленій перспективі цілковито залежить від професорсько-викладацького корпусу та від якості підготовки студентів на різних освітньо-кваліфікаційних рівнях.

Таким чином, можна зробити висновок. Розпочатий процес реформування вищої педагогічної освіти в Україні, що перебуває в тісній взаємозалежності від переходу суспільства до демократичного укладу, ринкових відносин, потребує кардинального перегляду змісту освіти. Передусім це стосується вдосконалення змісту підготовки вчителя на засадах диференціації та інтеграції, які є провідними напрямками оновлення і стандартизації сучасної освіти. Нові завдання підготовки фахівця спонукають змінити й принципові підходи щодо змісту, який би органічно поєднував інтереси суспільства й держави, культурно-національні, регіональні і місцеві умови, освітні потреби особистості. Виходячи з цього, зміст має послідовно відображати специфічні умови й потреби регіонів країни, культурну самобутність українського народу, враховувати національну, етнічну, релігійну належність особистості. І це безперечно, адже через засвоєння змісту фахівець готується до збереження, відродження і розвитку національної культури.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Галузевий стандарт вищої освіти. Спеціальність “Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання” напряму підготовки “Педагогічна освіта”: Проект / Розробл. роб. групою МО і Н України під кер. Д.О.Тхоржевського. – К., 2000 – 140 с.
2. Указ Президента України “Про основні напрями реформування вищої освіти в Україні” // Освіта України. Нормативно-правові документи. – К.: Міленіум, 2001. – С. 365-371.
3. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 62 с.

УДК 378.14

Парфентьєва І.П.

ХОРОВИЙ КЛАС ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “МУЗИКА”

У статті висвітлюються проблеми формування у студентів-музикантів професійно-педагогічної культури на заняттях “Хорового класу” та його складової – “Практикуму роботи з хором”.

The article elucidates the question of the students-musicians’ professionally-pedagogical culture formation at the lessons of chorus and its component “Practical work with chorus”.

Хоровий спів – досить специфічна галузь мистецтва, що має в своїй основі демократичну ідею прилучення до музики за допомогою колективного співу. Через голос

людина виражає всю гаму свого почуттєвого світу, все багатство і розмаїття емоційних станів. Спів у хорі – це спілкування між людьми саме на рівні цих почуттів і станів, спілкування, що не потребує словесних пояснень.

В Україні хорова традиція – унікальне явище, потужне і різноманітне, що існує з незапам'ятних часів. Вона стала відображенням шляхів розвитку нашої держави, вбираючи в себе історико-духовні, релігійно-моральні, суспільно-політичні знаки. Саме хоролий спів в Україні – один з основних культурних символів.

Питання, що поставлені у даній статті, фактично є аспектами більш широкої проблеми – винайдення ефективних форм та методів у підвищенні якості підготовки вчителя-музиканта для загальноосвітньої школи.

Розвиток особистості майбутнього вчителя музики, який відповідає високим вимогам сучасності, виступає у якості основного завдання педагогіки вищої школи. На всебічне рішення поставленого завдання сьогодні направлена скоординована система професійно-педагогічної підготовки студентів усіх дисциплін у вузі.

Сучасний етап розвитку педагогічної науки призвів до того, що першочерговим завданням студентів є не тільки засвоєння певних фахових знань, а й формування компетентності, професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя музики, складовою якої є готовність до організації вокально-хорових об'єднань учнів.

Студенти повинні готувати себе для роботи у загальноосвітній школі, де прищеплюється любов до музики та закладається фундамент культурного виховання учнів. Щоб бути на висоті цих завдань, майбутньому спеціалісту під час свого навчання у ВЗН необхідно постійно і систематично працювати над збагаченням здобутих знань та їх мистецьким використанням у шкільній практиці. Актуалізуючи нашу проблему, слід підкреслити, що однією з її важливих умов є орієнтація освітньо-мистецької підготовки на професійну активізацію всього процесу та формування професійно-педагогічної культури студента.

Для підготовки майбутнього вчителя музики необхідна побудова системи навчання, яка орієнтована на становлення готовності студента до діяльності у позакласній та позашкільній роботі з хором або вокальним гуртком.

Оскільки звернення до названої проблеми має багато методичних виходів, в існуючій науковій літературі є відповідні її розробки та висвітлення з позицій психології у роботах Ю.Бабанського, Г.Костюка, І.Якиманської, музичної естетики у Б.Асаф'єва, М.Кагана, Д.Кабалевського, музичної педагогіки у О.Апраксиної, Н.Ветлугиної, Л.Хлебнікової. Велике значення для розробки теоретичних основ хорової діяльності мають праці таких науковців, як А.Лащенко, Є.Білявський, М.Колеса, К.Пігров, К.Птиця, А.Сивиз'янов.

Використання хорового співу у формуванні професійно-педагогічної культури студентів спеціальності “Музика” є необхідністю з позиції діяльнісного підходу в сфері соціокультурної творчості, а також розвитку творчої особистості як мети освітнього процесу. Виховна парадигма у XXI столітті спрямовується на формування особистості, яка вбачатиме в творчій самореалізації найвищий сенс життя. З цих позицій пріоритетними напрямками педагогічної діяльності у вузі є формування у студентів-музикантів:

- діяльнісного підходу в сфері культуротворчого процесу;
- активної соціокультурної творчості;
- посилення культурологічної спрямованості позалекційної діяльності;
- відкритості полікультурному, поліетнічному оточенню при розвинутій національній свідомості.

За таких умов акцент у викладанні курсу “Хоролий клас” доцільно зробити на творчій самореалізації студентів, активному залученню до створення студентами власного культурного простору життєдіяльності. Метою навчання студентів виступають:

- формування у студентів загальнолюдських цінностей;
- розширення духовного досвіду засобами найкращих зразків хорового мистецтва, зокрема, духовної музики та усвідомлення хорової музики як високодуховного витвору людства;

- формування цілісного світосприйняття студентів;

Завданнями курсу “Хоровий клас” при формуванні професійно-педагогічної культури студентів є:

- розвиток емоційної почуттєвої культури, розширення художнього естетичного досвіду, розвиток емпатії (здатність відчувати почуття і психологічний стан іншого; співпереживання) як умов відтворення почуттєвого досвіду людства та трансформації загальнолюдських цінностей в індивідуальній свідомості особистості;
- виховання творчої особистості засобами розвитку, усвідомлення, реалізації власного світобачення в хоровому співі, творчих завданнях, інтерпретації художнього образу як творчій самореалізації;
- набуття студентами культури співіснування в колективі, узгодження потреб особистих з колективними, самореалізації як співтворчості, усвідомлення своєї частки роботи як загальнозначущої;
- усвідомлення студентами феномена культури як такого, що має значущість лише при активному споживанні, традиції та новації як необхідних умов існування культури, власної культуротворчої діяльності як способу її живлення та сенсу її існування.

Дослідження свідчать, що основою хорової діяльності студентів є розвиток у них вокально-хорових навичок, творчого мислення, вміння самостійно використовувати власні вокальні знання.

Однак, недостатньо вивченою залишається проблема підготовки майбутніх учителів до організації позашкільної хорової діяльності учнів, тому метою нашого дослідження стала розробка спецкурсу “Практикум роботи з хором” як складової навчальної дисципліни “Хоровий клас” для ВНЗ, яка б сприяла компетенції студентів у цьому питанні.

Готовність учителя до навчання школярів хорової діяльності є необхідним елементом його професійно-педагогічної культури, що дозволяє забезпечити грамотне, професійне та творче впровадження ідей вокальної культури у школі.

У доборі змісту спецкурсу ми керувались такими принципами:

- адекватності змісту курсу рівневі соціального та культурного прогресу сучасного суспільства;
- відповідності змістового і процесуального аспектів діяльності, який полягає в тому, що зміст спецкурсу “Практикум роботи з хором” має відповідати формам, методам і засобам творчої діяльності людини тепер і в майбутньому;
- структурної єдності змісту навчального матеріалу на різних рівнях його застосування студентами.

Відповідно до цього принципу повинна забезпечуватися єдність у виборі практичного і теоретичного компонентів змісту навчального матеріалу.

Зважаючи на ці принципи, нами визначені головні критерії відбору матеріалу спецкурсу “Практикум роботи з хором”:

Зміст курсу має враховувати:

- рівень початкової підготовленості,
- вікові особливості тих, хто навчається, тобто бути доступним для навчання;
- оптимальність – його сенс полягає в тому, що обсяг відібраних матеріалів повинен бути відповідний кількості часу, визначеного для його вивчення;
- педагогічну забезпеченість – зміст курсу повинен забезпечуватися професійно компетентними кадрами, методичними матеріалами, відповідною методикою та навчально-матеріальною базою.

Ґрунтуючись на принципах і критеріях відбору, ми визначили вимоги до змісту матеріалу:

1) інтеграція раніше набутих знань, умінь та навичок студентів, враховування міжпредметних зв'язків. Це дає можливість розкрити його загальний характер;

2) відповідність темі заняття, зв'язок із життям, урахування ціннісних соціокультурних пріоритетів;

3) орієнтування на формування у студентів культурологічного світогляду, творчого мислення, розвиток головних складових професійної компетентності.

У розробці й упорядкуванні програми спецкурсу "Практикум роботи з хором" необхідно розв'язати такі завдання:

1) оволодіння майбутнім учителем музики системою вокально-хорових знань, складових теоретичної основи творчої хорової діяльності;

2) розвиток у студентів хорових умінь, формування досвіду власної диригентської діяльності;

3) виховання у майбутнього вчителя музики диригентських якостей, спрямованих на формування в нього емоційно-ціннісного ставлення до творчої діяльності як основної одиниці музичної освіти;

4) оволодіння майбутніми вчителями методикою навчання школярів хорової діяльності та засобами педагогічного управління цим процесом.

Майбутні вчителі музики повинні усвідомлювати особистісне й соціальне значення своєї професії; мати цілісне уявлення про освіту як особливу сферу соціокультурної практики, що забезпечує успадкування культури як контексту становлення особистості; мати науково-гуманістичний світогляд, знати головні закономірності розвитку культури і суспільства; володіти системою знань і уявлень про людину як про істоту духовну, особистість та індивідуальність.

Отже, щоб виховати майбутнього спеціаліста-музиканта з неповторною індивідуальністю, як професіонала, носія культури і суб'єкта міжособистісних відносин, слід відповідно сформувати в нього систему професійно-культурних цінностей, які забезпечуть високий рівень самосвідомості і самовизначення майбутнього вчителя та його орієнтацію на загальнолюдські цінності, світову і національну духовну культуру.

Згадана проблема визначає необхідність розвитку методики вокально-хорової роботи, яка б забезпечувала інтенсивне оволодіння системою знань, суттєво підвищувала рівень самостійної творчої діяльності студентів, створювала умови для ефективного й повного використання інтелекту кожного, формувала культурні цінності та професійні якості майбутнього вчителя музики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лашенко А. П. Хоровая культура: аспекты изучения и развития. – К. – Муз. Україна. – 1989. – 134 с
2. Білявський Є.Г. Засвоєння сучасної музичної мови в хорі. – К.: Муз. Україна, 1984. – 40 с.
3. Пігров К. Керівництво хором. – К., 1964.
4. Коломієць О. Хорознавство. – К.: Либідь, 2001.
5. Попов С. Організаційні і методичні основи роботи самодіяльного хору. – К., 1961.

УДК 378

Покровщук Л.М.

ГОТОВНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Статтю присвячено питанням готовності викладачів художньо-графічних факультетів до розвитку творчих здібностей студентів в умовах застосування комп'ютерних технологій.